

H.5.1 Organisatie

1.1 inleiding

In ons boek hebben we beschreven hoe wij het hebben gedaan. In de loop van het project kwamen steeds meer ideeën over hoe het misschien beter had gekund. Deze hebben we verzameld en hier bij elkaar gezet. De werkelijkheid is meestal dat meerdere mensen meer taken op zich nemen en daardoor het geschetste ideaalplaatje nooit helemaal gehaald zal worden.

1.2 Projectorganisatie

Het vorm geven aan uitgestippelde doelen en het organiseren van activiteiten vraagt menskracht en geld. Menskracht kwam van onze eigen vrijwilligers. Om te voorkomen dat dit project andere activiteiten van IVN Westerveld zou overschaduwen, hebben we de verantwoordelijkheid ervoor neergelegd bij een coördinatiegroep. Uiteindelijke verantwoording werd afgelegd aan het bestuur van de vrijwilligersorganisatie.

Door een bestuurslid in de coördinatiegroep op te nemen bleef het bestuur goed geïnformeerd over de koers van het project. De overige leden van de coördinatiegroep waren verdeeld over vier werkgroepen, met als thema's:

- financiën;
- inwonersactiviteiten;
- symposium;
- publiciteit.

De trekkers van de werkgroepen stelden hun eigen groep samen en vulden het bijbehorende thema zelf in.

De coördinatiegroep had een centrale rol en kwam wekelijks bij elkaar voor overleg. Geen overbodige luxe: talloze acties zijn in dit overleg afgestemd. Voor subsidieaanvragen konden we pas begroten als duidelijk was wat bijvoorbeeld het symposium en de andere activiteiten gingen kosten. De publiciteitswerkgroep kon pas aan de slag met artikelen en folders als de andere werkgroepen de benodigde informatie beschikbaar hadden.

Het coördinatieteam beoordeelde alle nieuwe plannen.

Tip

Gezien de hoeveelheid tijd en werk die een project als het onze kost, is het aan te raden voldoende vrijwilligers te werven die een actieve rol willen vervullen. Mocht er onverhoopt iemand uitvallen, dan

zullen anderen extra taken moeten oppakken. Zorg daarom voor een bijgewerkte administratie en zet afspraken en plannen altijd op papier in besluitenlijstjes met actiepunten.

1.3. Samenstelling coördinatieteam

Het idee voor dit project kwam van ons bestuur. Dat heeft dan ook verschillende leden benaderd met de vraag of zij wilden aansluiten bij het coördinatieteam. Daarbij hielden we rekening met achtergrond en kennis, vaardigheden, enthousiasme en interesses. Het bedenken en uitvoeren van activiteiten voor inwoners vergt een andere persoonlijkheid dan het organiseren van een educatief symposium of het regelen van de pr.

De voorzitter van ons coördinatieteam was een van de bestuursleden. Een voorzitter is bij uitstek iemand die overzicht kan houden en leiding kan geven, maar zich ook schriftelijk goed kan uitdrukken. Want projectplannen en subsidieaanvragen vragen om heldere, pakkende taal en een duidelijke onderbouwing van keuzes en te behalen doelen.

Tip

Een klik hebben met cijfers en financiën en ervaring met subsidieaanvragen is vanzelfsprekend een pre voor de voorzitter van het coördinatieteam. Maar een goede voorzitter is vooral enthousiast, weet overzicht te houden, kan een effectief en divers team samenstellen en weet de juiste informatie te vinden.

1.4. Voorzitterstaken

De voorzitter van het coördinatieteam heeft vanuit de vereniging een sturende rol in het project. Hij of zij zorgt ervoor dat visie en doelstellingen in een concreet projectplan zijn opgenomen en vervolgens worden uitgevoerd.

1.5 Financiële commissie

De taken van de werkgroep financiën bestaan uit het opstellen van een projectbegroting, het voorbereiden van de subsidieaanvragen, het regelen van alle geldzaken, budgetbewaking en nauwkeurig bijhouden van inkomsten en uitgaven.

De werkgroep financiën stelde vooraf budgetten op voor subsidieaanvragen, en regelde ook tijdens het project de inkomsten en uitgaven, evenals verantwoording achteraf aan bestuur en subsidiegevers. Tijdens het wekelijks overleg werd bekeken of plannen passend waren en aansloten bij de doelstelling en of budgetten klopten. Aan het begin van het project gaan er heel wat uren zitten in het schrijven van subsidieaanvragen. Tijdens het project moeten de uitgaven en inkomsten goed bijgehouden en gecontroleerd worden. Na afloop van het project moet verantwoording af gelegd worden aan bestuur en subsidiegevers.

De commissie zocht allereerst uit welke subsidiegevers of fondsen in aanmerking kwamen voor een aanvraag. Vaak hebben zij maar een beperkt aantal data om aanvragen in te dienen per kalenderjaar. Ook bleek een enkele aanvraag niet in behandeling te zijn genomen, omdat het project was gestart voor aanvang van de beoordelingsdatum. De uiterste inleverdata van subsidiegevers en fondsen vormden dus de leidraad voor de planning van het projectplan.

De zoektocht naar passende subsidiegevers heeft ons geholpen bij de invulling van ons project. In sommige gevallen hielpen de specifieke eisen van subsidiegevers bij het kiezen van activiteiten, bijvoorbeeld voor een bepaalde doelgroep.

Tip

Het is aan te raden om de financiën met minimaal twee personen te doen. Mocht er een uitvallen, dan is er nog altijd een tweede persoon gemachtigd om bankzaken te regelen en taken over te nemen.

Gedetailleerd begroten

De financiën van dit project hebben we apart gehouden van andere verenigingsactiviteiten. Dit zorgde voor transparantie voor onszelf en de vereniging. Door de veelheid en diversiteit aan activiteiten vormden vele kleine kosten al snel een groot bedrag. Wij kozen ervoor gedetailleerde kostenramingen te vragen voor de bedachte activiteiten. De werkgroep financiën liep die na op realisme en compleetheid, voerde aanpassingen door en voegde alles samen tot één begroting voor het gehele project.

Tijdens het opstellen van de begroting was de locatie waar het symposium zou plaatsvinden nog niet bekend. Hier hebben we rekening mee gehouden door de kosten voor huur van de ruimte, stoelen, tafels, kapstokken en schoonmaakkosten apart te begroten. We hadden het geluk dat we voor de tweede dag van ons symposium gratis gebruik konden maken van een schoolgebouw waar reeds alle voorzieningen aanwezig waren.

De zeer gedetailleerde begroting had een tweeledig doel. We konden zo eenvoudig het budget bewaken en we hadden meteen de benodigde informatie op een rijtje voor het aanvragen van subsidies.

Tip

Het komt voor dat subsidiegevers toegezegde bijdragen pas achteraf uitkeren, na uitgebreide financiële verantwoording en afronding van het project. Als het om grote bedragen gaat, is het aanhouden van een financiële buffer dan ook noodzakelijk.

Begroot ook niet te krap. Komt er meer dan het benodigde subsidiegeld binnen, dan kun je dat achteraf verrekenen met de subsidiegever. Het is aan te raden om voor elke activiteit een aparte post op te nemen, omdat subsidiegevers vaak vragen om duidelijk omschreven activiteiten met een overzicht van bijbehorende kosten.

Budgetbewaking

Gedurende het project was budgetbewaking een belangrijk taak. Kleine bedragen werden door de leden van de verschillende werkgroepen voorgeschoten en gedeclareerd bij de werkgroep financiën. Bij grote bedragen regelde de werkgroep de betaling.

Tijdens het opstellen van de gedetailleerde begroting waren nog niet alle wensen en eisen van de verschillende subsidiegevers bij ons bekend. Het bleek bijvoorbeeld nodig om bepaalde activiteiten voor kinderen apart te vermelden in de begroting. Wij hebben daarom achteraf, tijdens het opstellen

van de financiële eindverantwoording, een aantal extra deelposten opgenomen in de eindafrekening. Het had veel werk gescheeld als dat eerder had gekund.

Tip

Het meenemen van werkelijk alle verwachte uitgaven, tot de kleinste aan toe, is een belangrijk punt om rekening mee te houden bij het opstellen van een begroting. Denk er ook aan om uitgaven meteen weg te zetten bij de juiste post. Achteraf zijn transacties nauwelijks meer te achterhalen.

Controle

De controle van betalingen van symposiumdeelnemers viel ook onder de werkgroep financiën. Dit betekende werk bij de voorbereiding, maar ook tijdens en na het symposium. Een van de werkgroep leden regelde tijdens het symposium bankzaken aan de inschrijfbalie, zoals het controleren van de betaling van inschrijfgelden.

We hebben een automatische incasso overwogen voor inning van het deelnamegeld, maar we schatten in dat de bijkomende kosten niet op zouden wegen tegen het verwachte lage aantal niet-betalers. Ons vertrouwen werd niet beschaamd. Slechts in een enkel geval was een extra telefoontje of mailtje nodig.

1.6 Publiciteit (Er is een apart bestand dat gedetailleerd ingaat op welke media wij hiervoor gebruikt hebben).

Een project van deze omvang vereist een brede aanpak en een lange aanlooperperiode. Alleen een oproepje in een lokale krant of het ophangen van posters in de buurtwinkel volstaan niet. De verscheidenheid aan activiteiten vroeg om verschillende vormen van publiciteit. We wilden vooral de juiste mensen bereiken, niet per se zoveel mogelijk mensen. Een belangrijk aandachtspunt in onze pr-strategie was herhaling. De boodschap komt beter over wanneer die van verschillende kanten komt.

Taken

Leden van de publiciteitwerkgroep moesten lol hebben in netwerken en vlotte teksten kunnen schrijven voor verschillende doelgroepen. Op lokaal, regionaal en landelijk niveau was er publiciteit nodig voor de verschillende onderdelen van het project. De kunst is om via een mix aan media – kranten, tijdschriften, radio, televisie, online publiciteit en social media – de juiste mensen te bereiken en enthousiast te krijgen. Daarnaast hebben we lokaal gebruikgemaakt van folders en het fysieke product 'klaverknikers'.

Tip

Het verzamelen van goed fotomateriaal is een punt van aandacht. Publiciteitsfoto's moeten technisch van goede kwaliteit zijn, maar ook het verhaal duidelijk vertellen. Herkenbare deelnemers moeten instemmen met publicatie.

Om te beginnen brachten we ons project breed onder de aandacht bij de inwoners van onze gemeente, natuurbeheerorganisaties, de gemeente, de provincie, bij andere IVN-afdelingen, groenbedrijven, overige vrijwilligersorganisaties en ga zo maar door. Aan iedereen met wie we om welke reden dan ook om tafel kwamen te zitten, vertelden we iets over ons project en trachtten we ons enthousiasme over te brengen. Zo probeerden we van zoveel mogelijk organisaties medewerking te krijgen, al was het maar voor het gebruik van hun connecties en netwerken. Ook deelden we altijd

promotiemateriaal uit.

Quote

‘Een voorbeeld van kansen benutten: in de beginfase van ons project zat ik, om een heel andere reden, aan tafel met medewerkers van Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, het waterschap en RTV-Drenthe. Het rechtstreeks benaderen van RTV-Drenthe in plaats van bellen of mailen heeft ongetwijfeld geholpen ons initiatief ook op de provinciale televisie onder de aandacht te brengen.
Mariken Hornman, voorzitter IVN Westerveld

De werkgroep pr werkte intensief samen met de andere werkgroepen. Om pakkende teksten te schrijven, met voldoende inhoud, vond regelmatig overleg plaats. Alle stukken werden door de betrokken werkgroep nagelezen en gecontroleerd op inhoud.

Een schatting maken van het aantal te drukken exemplaren van folders was lastig. Het coördinatieteam maakte de afweging van kosten en bereik.

1.7. Werkgroep inwonersactiviteiten

De werkgroep inwonersactiviteiten is ingesteld om activiteiten te bedenken, vorm te geven en uit te voeren voor inwoners van gemeente Westerveld. Daarbij ging het steeds om een educatieve invulling van het thema ‘bloeiende bermen voor bijen’. We volgden hierbij de visie van IVN: het geven van educatie aan allerlei groepen in de samenleving, in samenwerking mét die groepen.

De werkgroep bestond uit vijf leden, inclusief voorzitter. Iedereen had een andere achtergrond, was vol enthousiasme en had een hands-on mentaliteit. Het feit dat niet alle benodigde kennis in huis was, vormde geen groot probleem. Als er specifieke kennis nodig was, schroomden we niet om die te halen.

De activiteiten zelf bleken aardig wat tijd te kosten. We hebben dan ook regelmatig hulp ingeroepen van andere vrijwilligers om kleine activiteiten op te pakken of te helpen bij de uitvoering. We stapten meestal rechtstreeks af op mensen met kennis en enthousiasme voor het thema.

Educatie

Alle activiteiten beoogden een tweeledig doel: enerzijds draagvlak vergroten, anderzijds praktische en toegankelijke informatie aanbieden, en die vertalen naar wat inwoners zelf kunnen doen.

Het draagvlak hebben we vergroot door begrip te creëren voor bijvriendelijk bermbeheer. Dat vroeg om een nieuwe kijk op bermen. Bloeiende bermen zijn weliswaar niet woest en verwilderd, maar zien er zeker niet zo strak uit als de keurig gemaaide grasbermen die doorgaans het beeld bepalen. Noodzakelijk is het besef dat bijen in zo’n strakke grasberm geen voedsel en nestgelegenheid vinden. Daarom hebben we mensen bewust gemaakt van de wederzijdse afhankelijkheid van bloeiende planten en bijen. Zo wilden we bereiken dat mensen zelf aan de slag zouden gaan met bijvriendelijk beheer in hun tuin of op hun land.

Een grote opkomst en veel variatie in activiteiten is mooi, maar de kracht van een boodschap zit vaak in de herhaling. Door op zoveel mogelijk en op verschillende plekken activiteiten te organiseren, hoopten wij dat inwoners via diverse kanalen regelmatig met de ‘bloeiende berm voor de bij’ in

aanraking zouden komen.

Bij de activiteiten gaven we begrijpelijke en herkenbare uitleg. Geen theoretische verhalen, maar heel praktisch: wat kunnen we zelf zien en wat kunnen we er zelf aan doen? We startten letterlijk dicht bij huis door draagvlak te creëren voor bijvriendelijke beheermethoden in de gemeente. Maar waarom alleen in het buitengebied en niet in de dorpen, vroegen we ons gaandeweg af. In de dorpen zijn de bermen onze stoepen en kunnen de bijen achterom door de tuinen. We moesten kortom definiëren en zichtbaar maken hoe een bijvriendelijke berm eruit ziet.

Gemeente-inwoners vormen een brede doelgroep. Jong en oud hebben baat bij bloeiende bermen met zoemende bijen. Wij richtten onze educatieve activiteiten daarom op veel verschillende leeftijdsgroepen. Daarbij hielden we rekening met het kennisniveau en behoefte aan spel en beweging, beginnend bij de basisschoolleeftijd, via de middelbare school en het volwassen leven tot het verzorgingstehuis.

Samenwerking

Wij hebben samengewerkt met een breed scala aan verenigingen en organisaties, zoals Vogelwacht, bezoekerscentra van Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer, Drents Landschap, Landschapsbeheer Drenthe, Groen Drenthe Werkt, Stichting Welzijn Mensenwerk, basisscholen en middelbare scholen, scoutinggroepen, Vrouwen van Nu, buurtverenigingen, NLdoet, lokale koren en volksdansgroepen, groen- en moestuingroepen, Sport- en Cultuurweek 2017, een lokale fotoclub, biologische groenteboeren, grote supermarkten en Wereldvoedseldag. Door samen te werken met natuurgerichte (verwante) organisaties breidden we ons netwerk uit en kwamen we aan nuttige contacten voor andere onderdelen van ons project.

Ook met de IVN-organisatie werkten we samen, zowel met vrijwilligersafdelingen als met de ondersteunende professionele tak. In Drenthe, Friesland en Groningen is dat bijvoorbeeld IVN regio Noord Al jaren draait daar een schoolproject voor natuureducatie van basisschoolleerlingen, volgens het 'train de trainer'-principe. In Noord-Nederland doen ongeveer 400 scholen aan dit project mee, in de gemeente Westerveld zelfs alle basisscholen.

Tip

Door samenwerking te zoeken kun je aanhaken bij reeds bestaande activiteiten. Zo voorkom je dubbel werk en kun je elkaars netwerk gebruiken.

Het vinden van de sociale verbanden was voor het bereiken van potentiële deelnemers aan de workshops in de verschillende dorpskernen essentieel. In elke dorpskern moesten we opnieuw opzoek naar de 'mierenpaadjes'. Hiermee bedoelen wij dat binnen dorpen de sociale cohesie vaak groter is dan buitenstaanders beseffen, echter de weggetjes waarlangs de dorpsgenoten contacten onderhouden zijn vaak aan het oog onttrokken. Wij hebben actief alle IVN-leden benaderd die in de verschillende dorpskernen woonden met de vraag reclame te maken en dorpsgenoten op de hoogte te brengen van de op handen zijnde activiteiten. Daarnaast informeerden wij welke groepen er actief waren binnen het dorp zodat wij deze rechtstreeks konden benaderen. Soms verliep het contact telefonisch, andere keren per mail, maar uniform was de vraag of onze activiteit plaats kon vinden aansluitend aan hun bijeenkomst.

Tip

In het prille begin hebben wij in twee dorpen op de vrijwilligersmarkt gestaan met onze informatie over het project Bijen, bermen en biodiversiteit. De bedoeling was om daar inwoners te ontmoeten, maar dit viel tegen. Wel gingen alle standhouders bij elkaar rondneuzen. Van deze gelegenheid hebben wij gebruik gemaakt door contacten te leggen met organisaties die ons de moeite waard leken om eventueel mee samen te werken en hebben deze vraag voorgelegd.

1.9. Werkgroep symposium

Draagvlak vergroten onder inwoners van een gemeente en om de tafel gaan met die gemeente om het bermbeheer bijvriendelijker te maken, vergt kennis. Daar waar we bij de inwonersactiviteiten al enige informatie hadden verstrekt, wilden we nu echt de diepte in.

Daarom kozen we voor een symposium voor beleidsmedewerkers van gemeenten, provincies en waterschappen, medewerkers van landschapsbeheer- en natuurorganisaties, leden of vrijwilligers van imker- en natuurverenigingen, (biologie)docenten en -studenten, en andere geïnteresseerden. Ons bereik overschreed de gemeentegrenzen hiermee ruimschoots. Iedereen was welkom, maar hoe dichterbij het vuur, hoe groter de kans op bijvriendelijk bermbeheer en betere leefomstandigheden voor de bij.

Het organiseren van een groot evenement vraagt mankracht en tijd. Ruim anderhalf jaar voor het geplande symposium heeft het bestuur een aantal leden gevraagd te helpen met de voorbereidingen. Diverse leden reageerden positief en begonnen vol inzet aan het vele voorbereidende werk. De al bestaande contacten en netwerken van deze leden zijn daarbij zeer waardevol gebleken. De werkgroep vormde een mooi divers geheel en bestond uit vier leden:

- een redacteur van een (landbouw-)tijdschrift met ruime kennis van landbouw en landbouwonderwijs, met een flink netwerk op deze gebieden;
- een gepensioneerde natuurbeschermer die bestuurlijk nog actief, eveneens beschikkend met groot netwerk.
- een biologische boer met aanzienlijke bestuurlijke ervaring, connecties en een goed netwerk;
- een gepensioneerde ecooloog met veel contacten.

De voorzitter van de werkgroep was tevens lid van het coördinatieteam en kon tijdens het coördinatieoverleg afstemmen met de andere werkgroepen over financiën, pr en inwonersactiviteiten. Belangrijk hierbij was dat afhankelijk van de afspraken die gemaakt werden, of de vrijheden die gegeven werden, er fiat nodig was van het voltallige coördinatieteam alvorens concrete stappen ondernomen konden worden.

We zijn begonnen met brainstormen en schetsen. Nadat was vastgesteld wat er moest gebeuren, hebben we de taken verdeeld. Uiteraard was dit een dynamisch proces. Er kwamen constant nieuwe ideeën en plannen bij die we meestal ook wilden uitvoeren. Soms hebben we de hulp van anderen ingeroepen of taken uitbesteed. Onderlinge afstemming en een gedeeld gevoel van verantwoordelijkheid bleken essentieel.